

THEMA 4

INTERNATIONALE

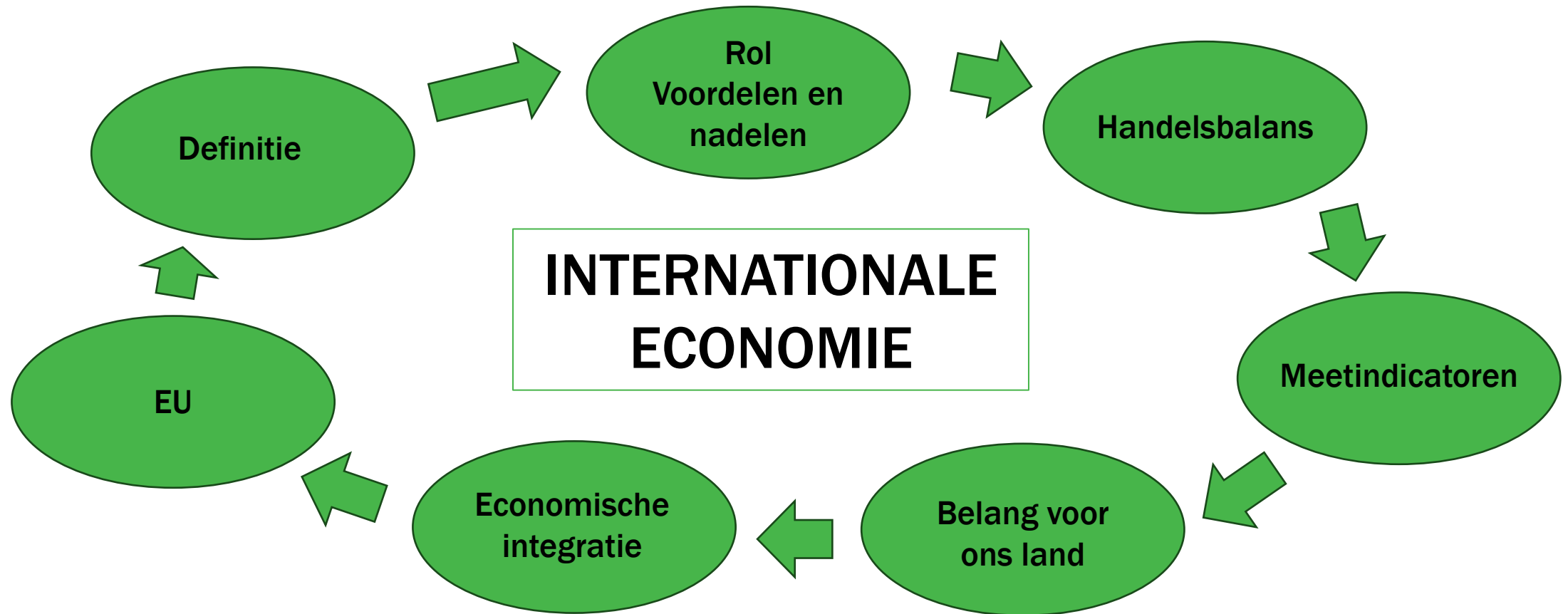
ECONOMIE

OVERZICHT THEMA 4

INTERNATIONALE ECONOMIE

- INLEESTEKST DEEL 1
- INLEESTEKST DEEL 2 // LPD8: GEVOLGEN VAN INTERNATIONAAL HANDELSVERKEER
- LPD9: INTERNATIONAAL BETALINGSVERKEER
- LPD10: ROL VAN HET INTERNATIONAAL MONETAIR FONDS (IMF)

INLEESTEKST 1

INLEESTEKST 2 / LPD8: GEVOLGEN VAN INTERNATIONAAL HANDELSVERKEER

- 1. WAT IS GLOBALISERING?**
- 2. WAT IS OFFSHORING?**
- 3. WAT IS HET EFFECT VAN OFFSHORING OP SNEL
GROEIENDE ECONOMIEEN?**
- 4. HOE ZIJN GLOBALE WAARDEKETENS STEEDS
COMPLEXER GEWORDEN?**

INLEESTEKST 2 / LPD8: GEVOLGEN VAN INTERNATIONAAL HANDELSVERKEER

- 5. WELKE RISICO'S SPELEN IN GLOBALE WAARDEKETENS?**
- 6. WAT IS SLOWBALISERING?**
- 7. WAT IS RESHORING?**

1. WAT IS GLOBALISERING?

Globalisering is de stijgende verwevenheid tussen en onderlinge afhankelijkheid van economieën wereldwijd

globale
interconnectiviteit
is de regel

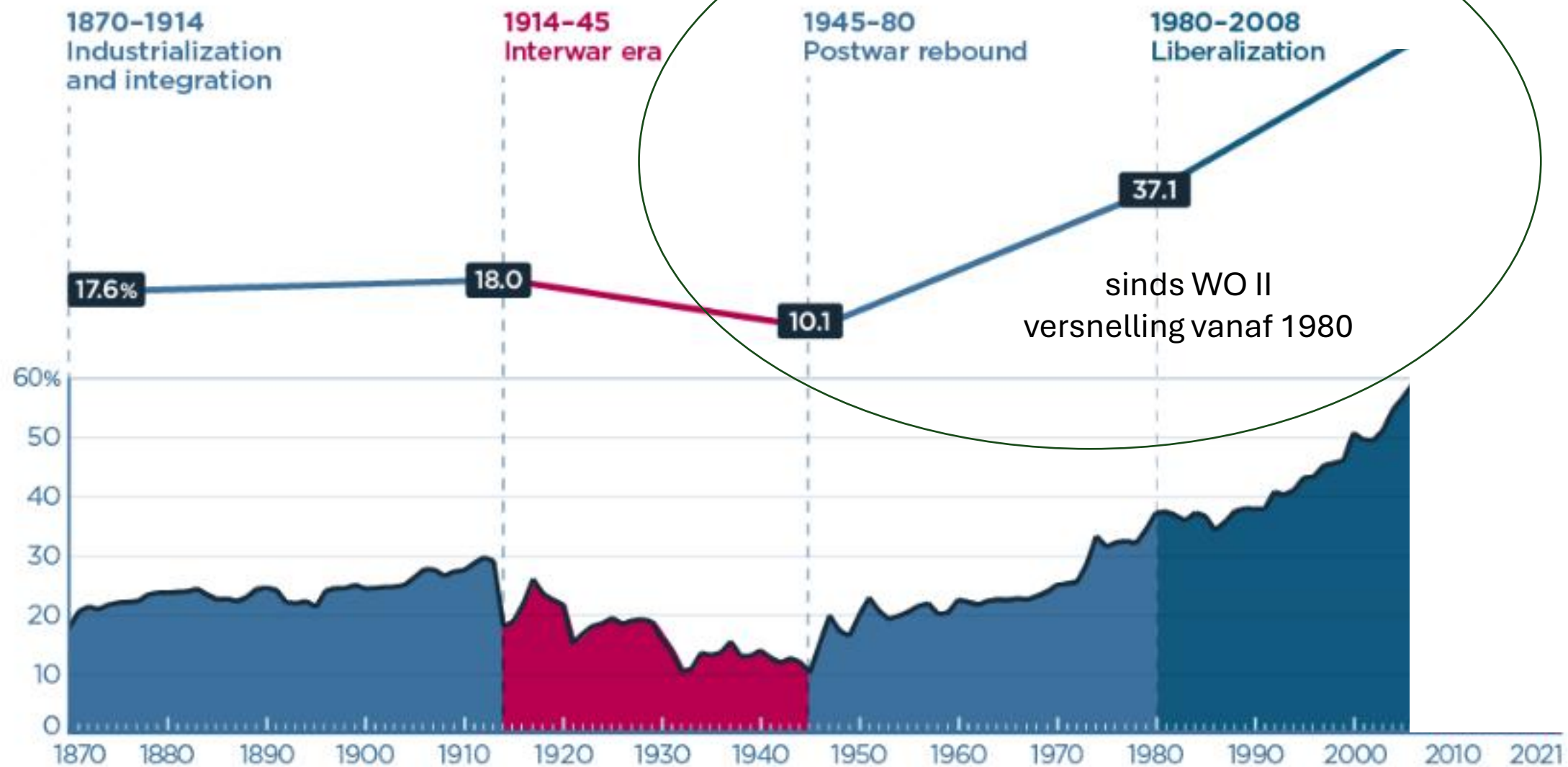
Op verschillende niveaus...

- op vlak van **goederen- en diensten**stromen (internationale handel)
- op vlak van **kapitaal**stromen
- op vlak van **migratie**stromen

Leverancier van wereldwijde financiële diensten gevestigd in Brussel, gespecialiseerd in de afwikkeling (settlement) en bewaring (safekeeping) van effectentransacties

Trade openness index, 1870-2021

Aangestuurd door...

- **Vrijmaken van handel**, handelsakkoorden en economische integratie
- **Neoliberaaal** economisch beleid (bv V.S.) en **overgang naar markteconomieën** (China, Rusland, Oost-Europa, ...)
- Groei **multinationale ondernemingen**
- **Technologie** (data, ICT, transport, logistiek, ...)

Met als voordelen...

- **Globale economische groei en welvaartstoename**
- **Breed aanbod van goederen en diensten voor consumenten tegen lagere prijzen**
- **Efficiëntere productie en specialisatie**
- **Verspreiding van technologische kennis**
(bv medische kennis, digitale technologie, AI, duurzame energie-innovaties, ...)

“global brands”

“global value
chains”

THE 25 MOST Valuable Global Brands IN 2025

De ranglijst van 's werelds meest waardevolle merken voor 2025 laat zien dat Amerikaanse technologiebedrijven nog steeds de boventoon voeren.

Volgens het laatste rapport van Brand Finance staan Apple, Microsoft, Google en Amazon wereldwijd op de eerste vier plaatsen.

VAN GLOBALISERING NAAR HYPERGLOBALISERING: ALLEEN MAAR VOORDELEN?

HYPERGLOBALISERING

Globalisering slaat door...

*Een klassiek voorbeeld is de wereldwijde productieketen van Apple (iPhone):
Ontwerp in de VS, onderdelen geproduceerd in landen zoals Japan/Zuid-Korea/Taiwan, assemblage in China en verkoop wereldwijd → één product wordt in tientallen landen gemaakt en wereldwijd verhandeld.*

Deregulering

Open markten

Beperkte
overheid

**MAXIMALE RUIMTE
AAN
VRIJE MARKTWERKING**

Er zijn ook nadelen...

- **Groeiende ongelijkheid** (ongelijke verdeling van welvaartsgroei)
- **Grotere afhankelijkheid en kwetsbaarheid** van bedrijven en economieën
- **Toegenomen uitbuiting** (arbeidskrachten, ...)
- **Verdrukking van nationale culturen**

globale financiële
crisis,
COVID, ...

Er zijn ook nadelen...

- Toegenomen
druk op milieu

Noren gaan grootste elektrische
containerschepen ter wereld
bouwen

2. WAT IS OFFSHORING?

Offshoring is het proces waarbij een onderneming activiteiten van een thuisland verplaatst naar een locatie in het (verre) buitenland = een groeiland (= delokalisatie)

Lage loonkosten

Minder strenge
arbeidswetgeving

Soepelere
milieuregels

Gunstiger fiscaal
regime

Nabijheid van
grondstoffen

arbeidsintensieve activiteiten

vooral maakbedrijven
maar kan ook op vlak van
diensten

Belgische chocolade Barry Callebaut: voortaan made in Poland?

Bijna 500 Belgische werknemers van de chocoladereus Barry Callebaut verliezen hun baan als gevolg van een wereldwijde delokalisatie van het bedrijf. In totaal verliezen 2.500 mensen hun baan bij deze multinational, die verhuist naar de lagere lonen van Maleisië, Servië en Polen.

Proximus zet callcenters aan om te delokaliseren: 'In Marokko zijn callcenters een booming business'

GLOBAL VALUE CHAINS

Verregaande offshoring leidt tot global value chains

maximaliseren van efficiëntiewinst, zoektocht naar laagste kosten, doorgedreven specialisatie

Katoen wordt geteeld in Pakistan. Het ruwe katoen wordt in Turkije gesponnen tot garen, geverfd met indigo om de kenmerkende blauwe kleur van denim te creëren en vervolgens geweven tot stof. In Vietnam gebeurt de heel arbeidsintensieve fase: het knippen van de stof, het in elkaar zetten van de jeans en het aan elkaar naaien. De afgewerkte jeansbroeken worden in België verpakt en via wereldwijde vervoerders naar retailers over de hele wereld verzonden. De broek komt in een Amerikaanse boetiek te liggen.

3. WAT IS HET EFFECT VAN OFFSHORING?

POSITIEVE EFFECTEN OP GROEILAND

- Economische groei en welvaartsgroei
- Jobcreatie
- Stijging (belasting)inkomsten
- Overdracht kennis en technologie
(motor van innovatie)
- Ontwikkeling infrastructuur
(transport, ICT, energie)

impact van FDI
Foreign Direct Investments

Growth in India's FDI Inflows

Er is een positieve relatie tussen FDI en economische groei in India.
Dat komt doordat FDI extra middelen binnenbrengt die de economie zelf niet kan genereren.

MAAR OOK NEGATIEVE EFFECTEN OP GROEILAND

- **Risico op uitbuiting en slechte arbeidsomstandigheden**
- **Milieuvervuiling**
- **Economische afhankelijkheid van FDI**
- **Winsten vloeien terug naar investerende land**
- **Groeiende ongelijkheid**
(ongelijke verdeling van welvaartsgroei)

**From Mexico to the Persian Gulf: more than
137 million children are exploited in global
supply chains**

**Amazon under fire for 'labour
exploitation' in garment supply chain**

**Exposing modern slavery in
global supply chains**

**De slavernij is nooit afgeschaft, alleen getransformeerd.
Vandaag de dag lijden miljoenen mensen in stilte in
toeleveringsketens over de hele wereld.**

QUID WELVAART IN HET THUISLAND?

O'Leary dreigt ermee nog meer jobs te verhuizen

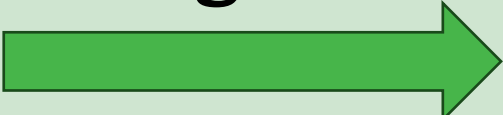
Tot 140 jobs op de helling bij ArcelorMittal in België

ExxonMobil schrapt 1.200 Europese jobs, vakbonden vrezen terugtrekking uit Europa: "Dit is niet logisch, tenzij je activiteiten gaat verkopen"

Textielreus Balta schrapt ruim 500 jobs door verhuis naar Turkije: "Ik heb hier 38 jaar gewerkt... dit is pijnlijk"

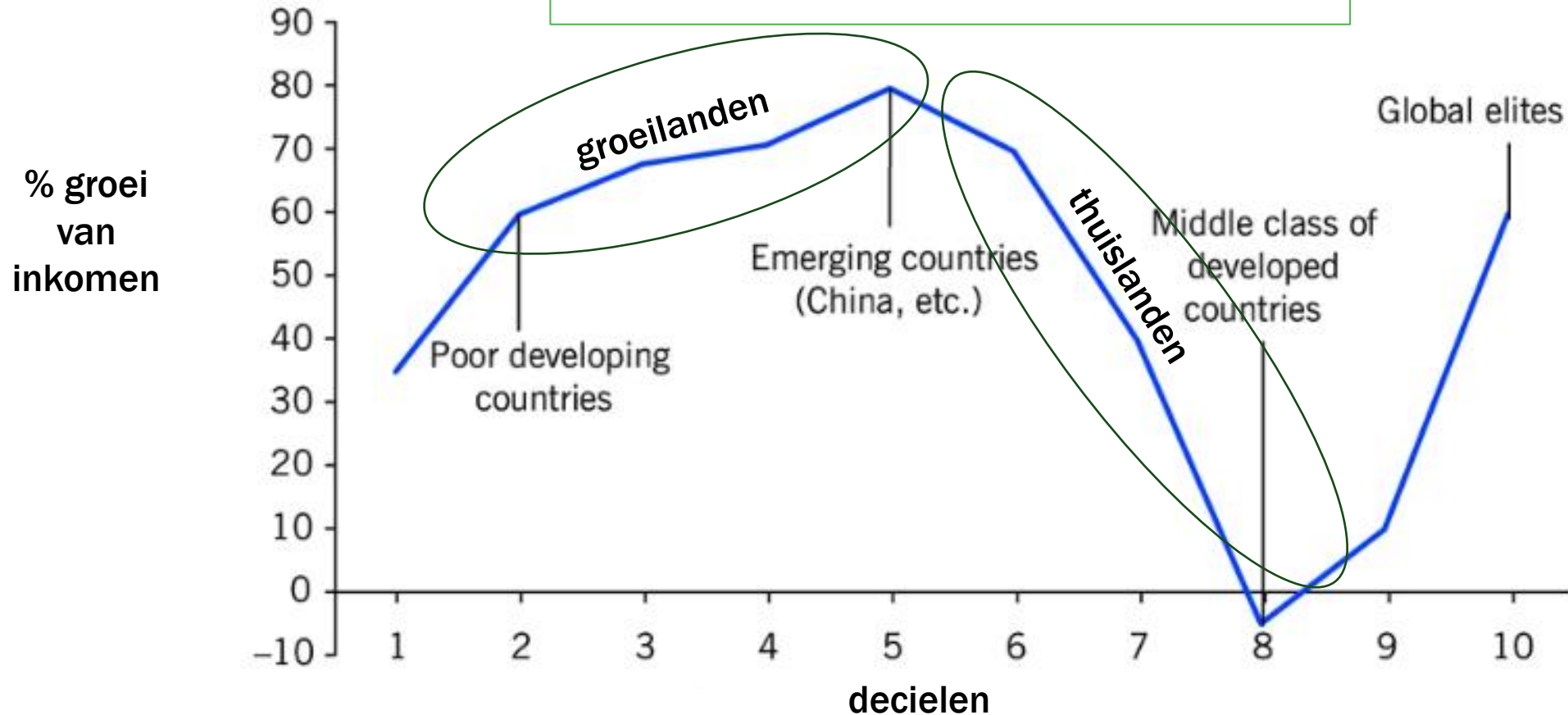
DUS OOK NEGATIEVE EFFECTEN OP THUISLAND

- Jobs in industrie en sommige diensten verdwijnen
 - Verhoogde afhankelijkheid ten opzichte van het groeiland
- inkomensdaling van de middenklasse

Detroit. Stad in verval

Detroit is het meest schrijnende voorbeeld van veel Amerikaanse steden in verval door het verdwijnen van de zware industrie.

“Elephant curve” van Branko Milanovic

De curve laat zien hoe het inkomen veranderde voor verschillende percentielen van de wereldbevolking — van de allerarmsten (links) naar de superrijken (rechts) gedurende de globaliseringsversnelling (jaren '80 – 2008)

historische kloof tussen groeiland en thuisland verkleint

“Elephant curve” van Branko Milanovic

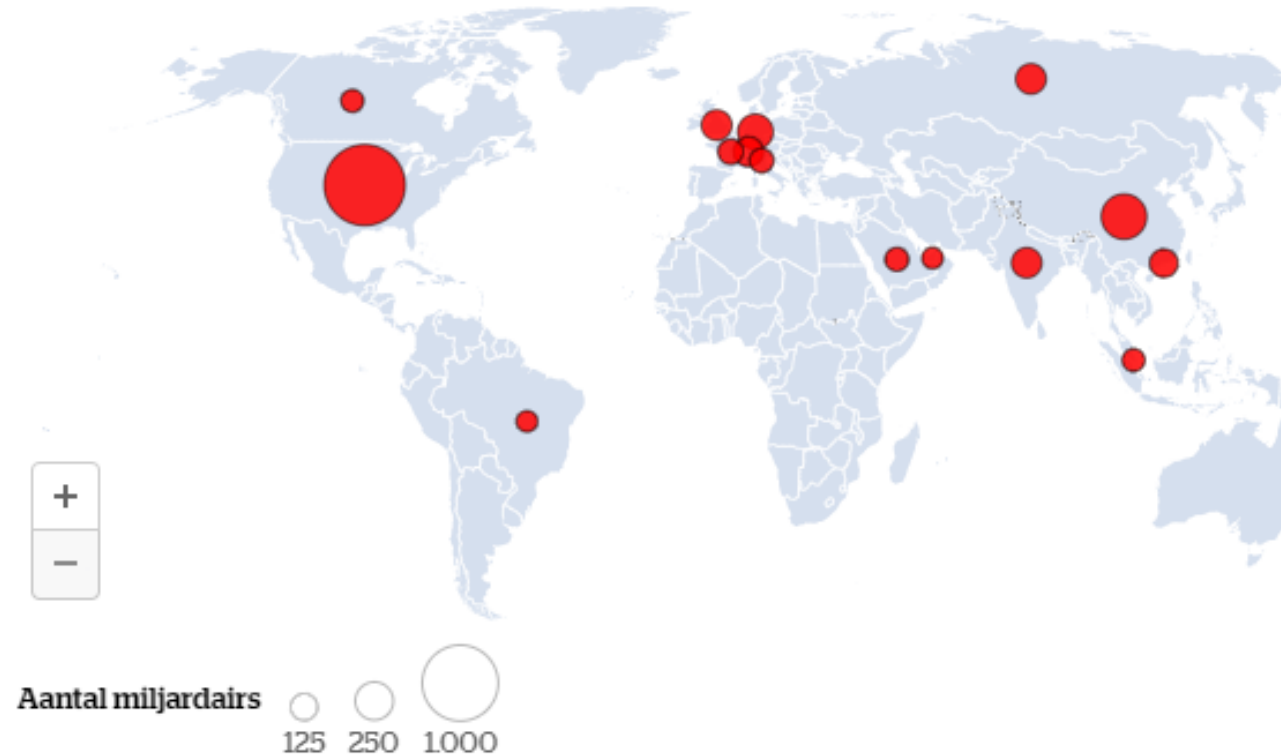
De hoge groei middenin (bij ongeveer 40–60 %) komt vooral uit **snelle ontwikkeling in landen zoals China en India = groeilanden**

De dip rondom ~80 % suggereert dat de **lagere middenklasse in rijke landen weinig groei had = thuislanden**

De steile stijging aan het eind toont de enorme relatieve groei voor de rijkste 1 % van de wereld

In de Verenigde Staten wonen de meeste miljardairs

Klik op de bollen om het aantal miljardairs te bekijken.

Aantal miljardairs

Kaart: Yorick Dupon • Bron: [Altrata](#)

IN KAART. Wereldwijd aantal miljardairs blijft groeien: VS telt met voorsprong meeste ultrarijken

Het aantal miljardairs wereldwijd is vorig jaar gestegen tot een absoluut record. Volgens een rapport zouden er nu 3.508 zijn, van wie er 26 meer dan 50 miljard dollar aan vermogen bezitten.

De voorsprong van de Verenigde Staten op andere landen is groot. Zo zijn er in China 'slechts' 321 miljardairs te tellen. Daarna volgt Duitsland met 184 miljardairs.

4. HOE ZIJN GLOBAL VALUE CHAINS STEEDS COMPLEXER GEWORDEN?

Fragmentatie van global value chains wordt versterkt door:

DATA & ICT

Internet, e-mail en communicatiesoftware >>> bedrijven kunnen realtime samenwerken met fabrieken en leveranciers aan de andere kant van de wereld

Coördineren op afstand wordt eenvoudig en goedkoop

HOW VIDEO CONFERENCING IS AFFECTING THE GLOBALIZATION OF BUSINESS

TRANSPORT & LOGISTIEK

**GPS-tracking, container-scansystemen, automatisering in havens en digitale douane >>>
goederen kunnen snel en efficiënt over de wereld bewegen**

**Containerisering, grotere vrachtschepen, efficiënte luchtvracht en beter wegennet >>>
transport wordt veel goedkoper**

Het wordt economisch interessant om onderdelen van een product in verschillende landen te laten maken

**Aankomst MSC Loreto, het grootste
containerschip ter wereld**

Woensdagochtend 24 mei arriveerde MSC Loreto bij APMT 2 in de Prinses Amaliahaven in Rotterdam. Het is met een maximale capaciteit van 24.346 TEU (20-voets containers) het grootste containerschip ter wereld. MSC Loreto neemt deze titel over van de onlangs in de vaart genomen OOCL Spain (24.188 TEU).

5. WELKE RISICO'S SPELEN IN GLOBAL VALUE CHAINS?

Verregaande fragmentatie van global value chains verhoogt het risico op...

- **Kwetsbaarheid voor verstoringen in de keten**
- **Lastigere controle en kwaliteitsbewaking**
- **Stijgende transport- en logistieke kosten door verstoringen**
- **Hogere financiële kosten door valutaschommelingen**
- **Afhankelijkheid van geopolitieke factoren**
- **Weinig flexibiliteit door de “just-in-time”-benadering**

"Tot 44 uur wachten": containerschepen in Antwerpse haven in de file door geopolitieke onzekerheid

Blokkade Suezkanaal door 'Ever Given' kostte Maersk 89 miljoen dollar

‘Containerkosten verdrievoudigd door omvaren via de Kaap’

+ Door rebellen op de Rode Zee moeten containerschepen omvaren: zijn er daardoor minder producten te vinden in de supermarkt?

QUID HANDELSPROTECTIONISME?

Wat is de effectiviteit van handelsprotectionisme in een wereld van gefragmenteerde global value chains?

How tariffs are shifting global supply chains

Even ter verduidelijking: wat is handelsprotectionisme en welke vormen zijn er?

Handelsprotectionisme is economisch beleid waarbij een land maatregelen neemt om buitenlandse concurrentie te beperken, zodat de eigen bedrijven, industrieën of werkgelegenheid beschermd worden

Anti-dumping

Infant industries

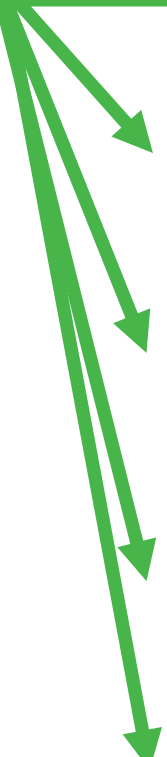
Tewerkstelling

Autonomie

Handels-
ongelijkheid

.....

Dit gebeurt door invoertarieven, invoerquota, subsidies voor binnenlandse bedrijven, of allerlei regels die buitenlandse producten belemmeren.

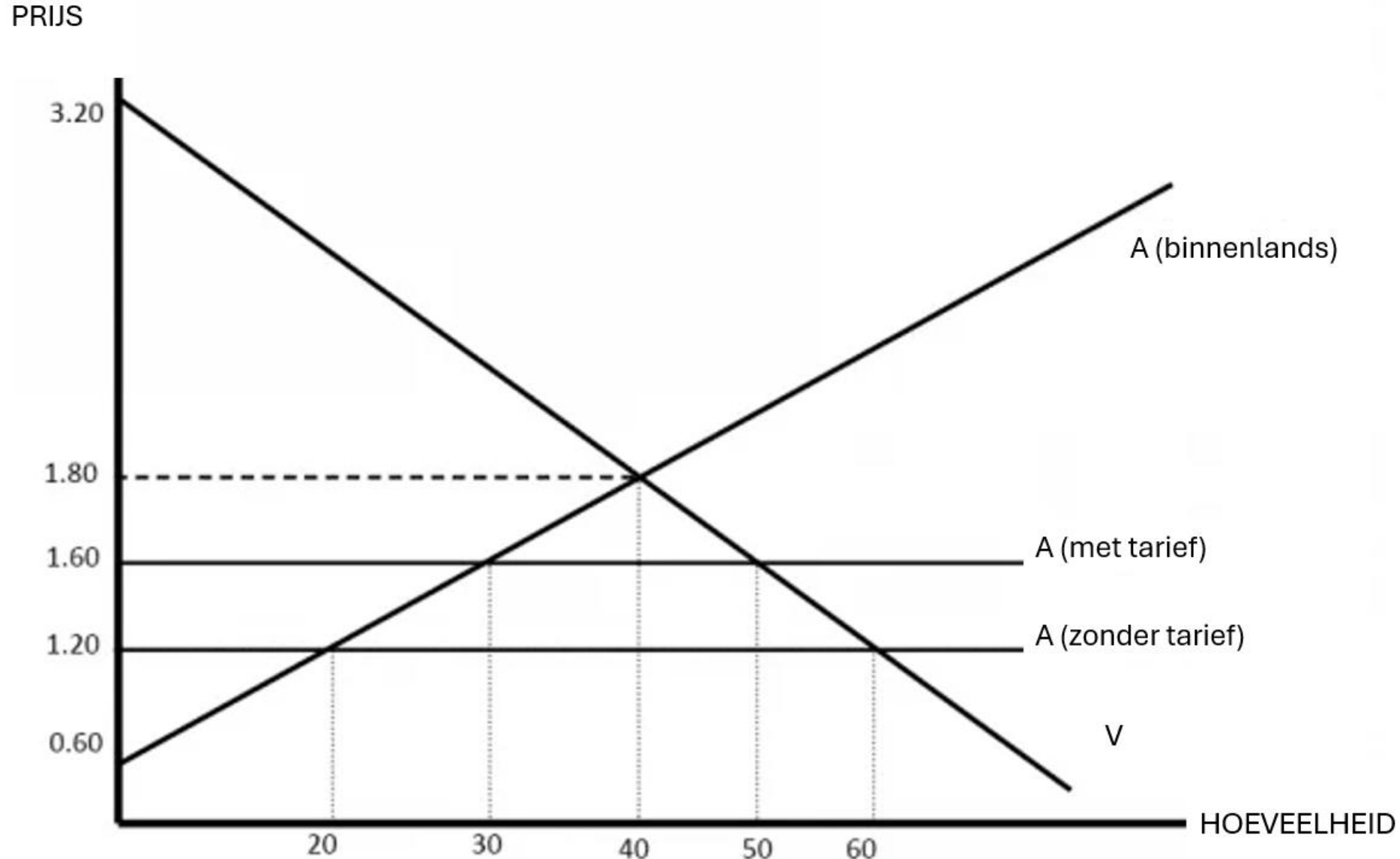
Invoertarieven: extra belasting op ingevoerde goederen → buitenlandse producten worden duurder

Importquota: maximumhoeveelheid van een bepaald product dat mag worden ingevoerd

Subsidies aan binnenlandse bedrijven: zodat zij goedkoper kunnen produceren

Technische handelsbarrières: strenge kwaliteits- of veiligheidsregels die invoer moeilijker maken

Invoertarieven worden het meest ingezet: hoe werkt dat?

Zonder handel is de evenwichtsprijs \$1,80 en de verhandelde hoeveelheid 40

Bij vrijhandel (zonder tarieven) zou de prijs \$1,20 bedragen en zou er 60 miljoen ($20 + 40$) worden verhandeld: **vrijhandel verhoogt welvaart omwille van lagere prijzen en meer handel**

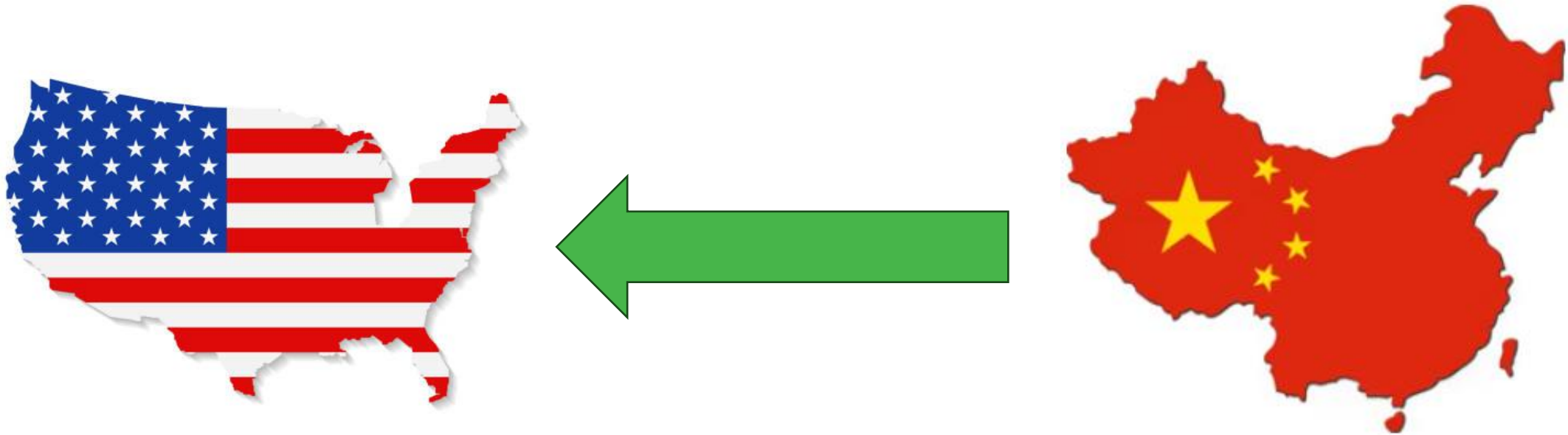
Invoertarief van \$0,40 >>> de prijs van de invoer \$1,60 zal bedragen

De hoeveelheid daalt tot 50 ($30 + 20$); de invoer daalt tot 20 miljoen

Hogere prijzen, minder handel = welvaartsdaling

Voorbeeld: invoertarieven ingesteld door de VS op iPhones die uit China komen

Vraag:
Waarom werkt dat niet goed?

Antwoorden

- 1. De iPhone wordt niet “gemaakt in China”, maar alleen geassembleerd in China. De onderdelen komen uit veel verschillende landen, waaronder de eigen VS! Dus: de VS “snijdt in eigen vlees”.**
- 2. De maatregel beschermde geen Amerikaanse industrie, want de VS assembleert bijna geen smartphones.**
- 3. De tarieven verhoogden vooral de prijzen in de VS in plaats van bedrijven binnenlands te versterken.**

Het instellen van invoertarieven op iPhones uit China werkt “welvaartsverlagend”!

Zonder tarief:

- iPhones worden geïmporteerd tegen wereldprijs
- consumenten betalen lage prijs

Met tarief (bijv. 20%):

- de douane verhoogt de importprijs
- Amerikaanse consumenten betalen méér → *hogere winkelprijs van iPhone*
- productie blijft in het buitenland → VS krijgt weinig extra jobs
- Apple en winkelketens schuiven prijsverhoging door naar koper

Het instellen van invoertarieven of andere handelsbelemmeringen op goederen werkt minder goed in een wereld van gefragmenteerde global value chains:

- Invoertarief treft enkel eindproduct, niet waardecreatie in de globale keten die “verspreid” zit
- Invoertarieven treffen ook eigen productiebedrijven die in de keten zitten en zijn welvaartsverlagend
- Bedrijven kunnen schakels in de waardeketen “verleggen” om invoertarieven te omzeilen
- Internationale handel bestaat meer en meer uit diensten (data, ICT, transport, logistiek)

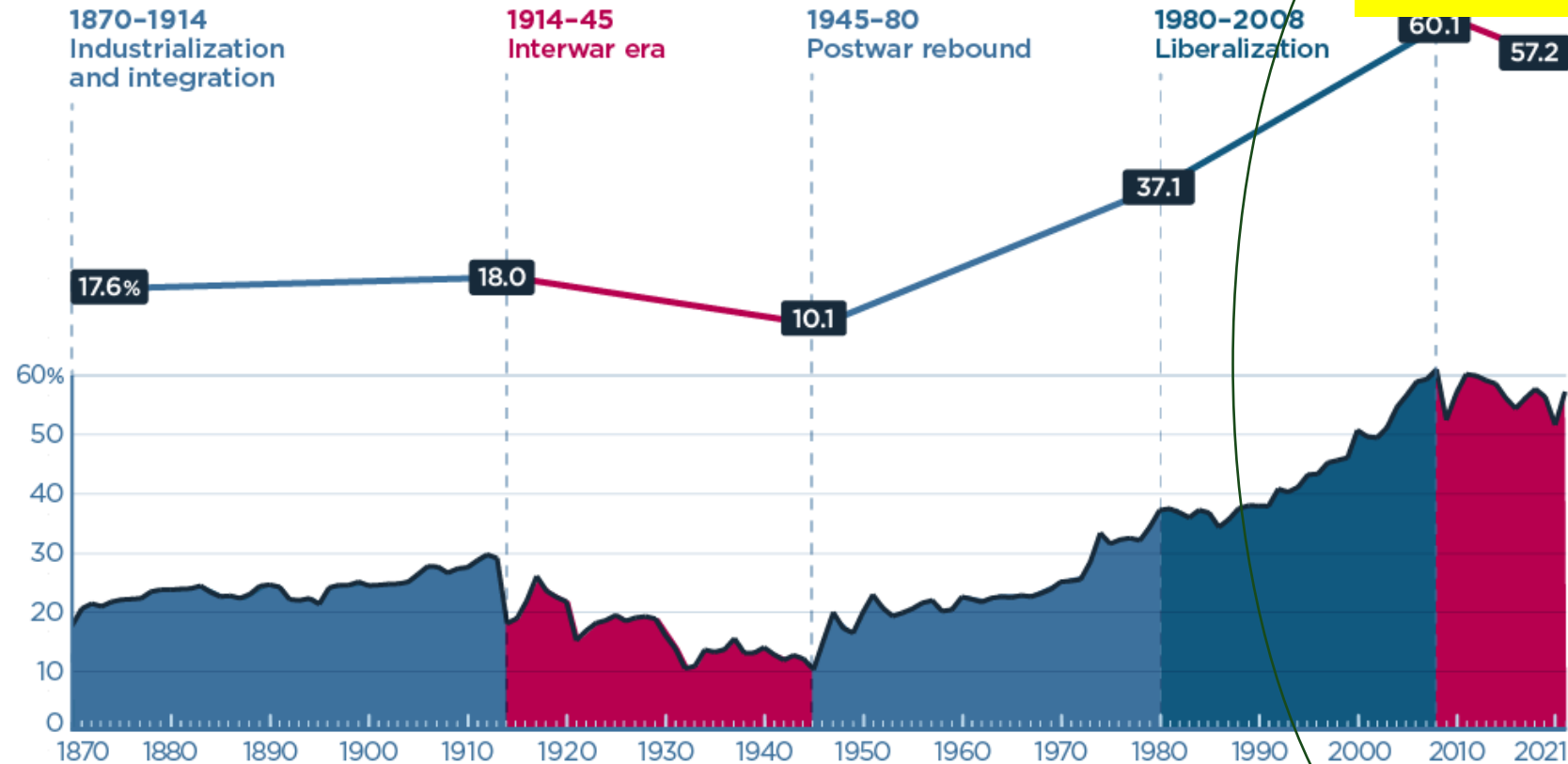
6. WAT IS SLOWBALISERING?

Globalisering en hyperglobalisering zijn getransformeerd in “slowbalisering”; de groei van de globalisering vertraagt, zonder echt te stoppen

- **Stagnatie van de wereldhandel**
- **Kortere, regionale value chains**
dus: lagere afhankelijkheid van global value chains
- **Herindustrialisatie in westerse landen (thuislanden)**
- **Handelsconflicten en protectionisme**

Globalization is in retreat for the first time since the Second World War

Trade openness index, 1870-2021

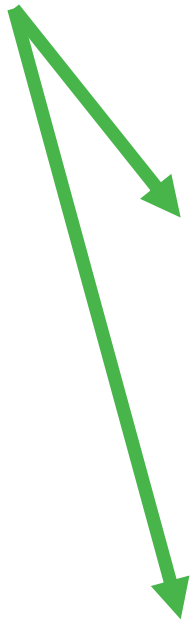

De globale financiële crisis, COVID en de recente handelspolitiek van de VS zijn de motoren van de slowbalisering

7. WAT IS RESHORING?

GLOBAL >>> LOCAL

Een van de fenomenen van slowbalisering is het organiseren van kortere, regionale value chains

RESHORING

Bedrijven uit thuislanden brengen bepaalde onderdelen van de global value chain terug NAAR het thuisland

NEARSHORING

Bedrijven uit thuislanden brengen bepaalde onderdelen van de global value chain terug DICHTERBIJ het thuisland

Radiatorenfabrikant Jaga haalt Tsjechische productie terug naar Limburg

“We willen de productie terug dichterbij onze ingenieurs in Diepenbeek brengen, zo kan alles efficiënter verlopen. De loonkost in Tsjechië is niet meer zo laag.”

**Canadese bedrijven overwegen om
productie terug te halen naar
Canada door handelsspanningen
met de VS**

IS ER EEN NIEUWE TOEKOMST VOOR INDUSTRIE IN DE THUISLANDEN?

ANTWOORD

Ja — er is een heroplevende toekomst voor industrie in veel westerse landen, maar deze ziet er anders uit dan vroeger.

In plaats van alleen te concurreren op goedkope arbeid, verschuift de **focus naar technologie, duurzaamheid, innovatie en strategische autonomie (bv op vlak van energie).**

Mogelijkheden van her-industrialisatie:

- Geavanceerde productie (bijv. robotica, precisieproductie, halfgeleiders en chip, biotechnologie en medische productie, kunstmatige intelligentie-gestuurde productie, geavanceerde materialen)
- Windturbines, zonnepanelen en batterijproductie, waterstofproductie, circulaire economie (recycling, hergebruik van materialen)
- Internet of Things (IoT), cloud-gebaseerde productie, 3D-printing in productie

Van spookstad tot techstad: Detroit bruist weer dankzij Ford en start-ups

Ford kocht oude productiesites op en transformeerde deze in locaties voor hightec start-ups

**De energiefabriek van de toekomst? Eerste
Belgische centrale voor "groene waterstof"
wordt gebouwd in Zeebrugge**

**Alle EU-lidstaten bundelen krachten voor
versterking chipsector**

De Chips Act ging in 2023 van kracht. Het is een ambitieus plan om de chipproductie op Europese bodem op te trekken